

ҲУКУМАТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН ҚАРОР

Дар бораи Тартиби муайян намудани музди меҳнати баланд барои корҳои вазнин, корҳо дар шароити меҳнати зарарнок ва махсусан зарарнок

Мутобиқи [моддаи 148](#) Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор мекунад:

1. Тартиби муайян намудани музди меҳнати баланд барои корҳои вазнин, корҳо дар шароити меҳнати зарарнок ва махсусан зарарнок тасдиқ карда шавад ([замима мегардад](#)).

2. Вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо, шаҳри Душанбе, шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ, корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигар, новобаста аз шакли моликият ва намуди фаъолият, иҷрои Тартиби мазкурро дар доираи маблағҳои пешбинишудаи бучети давлатӣ, аз ҳисоби маблағҳои худӣ, инчунин манбаъҳои дигаре, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, таъмин намоянд.

Раиси
Ҳукумати Ҷумҳурии
Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон

аз 27 августи соли 2020 № 458
ш. Душанбе

Тартиби муайян намудани музди меҳнати баланд барои корҳои вазнин, корҳо дар шароити меҳнати зарарнок ва махсусан зарарнок

1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

1. Тартиби муайян намудани музди меҳнати баланд барои корҳои вазнин, корҳо дар шароити меҳнати зарарнок ва махсусан зарарнок (минбаъд - Тартиби мазкур) тасниф, баҳодихии шароити меҳнат дар ҷойҳои корӣ ва қоидаҳои муайян намудани музди меҳнати баланд барои корҳои вазнин, корҳо дар шароити меҳнати зарарнок ва махсусан зарарнокро муқаррар менамояд.

2. Муқаррароти Тартиби мазкур нисбати корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигар, новобаста аз шакли моликият ва намуди фаъолият (минбаъд - корхона) амалӣ карда мешавад.

2. ТАСНИФИ ШАРОИТИ МЕҲНАТ ДАР ҶОЙҲОИ КОРӢ

3. Шароити меҳнат аз рӯи дараҷаи зарарнокӣ ва хатарнокӣ ба 4 гурӯҳ тақсим карда мешавад:

1) гурӯҳи 1 шароити муносиби (оптималии) меҳнат - ин шароити меҳнате, ки ҳангоми он таъсири омилҳои зарарнок ва (ё) хатарноки истеҳсолӣ ба саломатии кормандон вучуд надорад ё дараҷаи таъсири онҳо аз дараҷае, ки меъёрҳои (меъёрҳои гигиении) шароити меҳнат муқаррар кардааст ва барои инсон бехатар доништа шудаанд, зиёд намебошад ва барои нигоҳдории дараҷаи баланди қобилияти кори кормандон заминаи мусоид фароҳам меорад;

2) гурӯҳи 2 шароити ҷои меҳнат - ин шароити меҳнате, ки ҳангоми он ба корманд омилҳои зарарнок ва (ё) хатарноки истеҳсолӣ таъсир мерасонанд ва дараҷаи таъсири онҳо аз дараҷае, ки меъёрҳои (меъёрҳои гигиении) шароити меҳнат муқаррар кардааст, зиёд намебошад ва ҳолати функционалии тағйироти организми корманд дар вақти истироҳати муқарраршуда ё то ибтидои рӯзи (баст) ояндаи корӣ барқарор мешавад;

3) гурӯҳи 3 шароити зарарноки меҳнат - ин шароити меҳнате, ки ҳангоми он дараҷаи таъсири омилҳои зарарнок ва (ё) хатарноки истеҳсолӣ аз дараҷае, ки меъёрҳои (меъёрҳои гигиении) шароити меҳнат муқаррар кардааст, зиёд мебошад, аз ҷумла:

- зергурӯҳи якуми шароити меҳнат, ки ҳангоми он ба саломатии корманд омилҳои зарарнок ва (ё) хатарноки истеҳсолӣ таъсир мерасонанд ва ҳолати функционалии тағйирёфтаи организми корманд маъмулан то оғози рӯзи (басти) ояндаи кори қатъ ёфтани таъсири ин омилҳо нисбатан дер барқарор мешавад ва хавфи аз даст додани саломатӣ бештар мегардад;

- зергурӯҳи дуюми шароити меҳнат, ки ҳангоми он ба саломатии корманд омилҳои зарарнок ва (ё) хатарноки истеҳсолӣ таъсир мерасонанд ва дараҷаи таъсири онҳо метавонад дар организми корманд тағйироти функционалии

устуворро ба вучуд оварда, ба пайдоиш ва авҷгирии шаклҳои ибтидоии бемориҳои касбӣ ва ё бемориҳои касбии дараҷаи вазниниаш сабук (бе аз даст додани қобилияти касбии корӣ), ки баъди экспозитсияи тӯлонӣ (поздаҳ сол ё бештар аз он) пайдо мешавад, сабаб мегардад;

- зергурӯҳи сеюми шароити меҳнат, ки ҳангоми он ба саломатии корманд омилҳои зарарнок ва (ё) хатарноки истеҳсолӣ таъсир мерасонанд ва дараҷаи таъсири онҳо метавонад дар организми корманд тағйироти функционалии устуворро ба вучуд оварда, ба пайдоиш ва авҷгирии бемориҳои касбии дараҷаи вазниниаш сабук ва миёна (бо аз даст додани қобилияти касбии корӣ) дар давраи фаъолияти меҳнатӣ сабаб мегардад;

- зергурӯҳи чоруми шароити меҳнат, ки ҳангоми он ба саломатии корманд омилҳои зарарнок ва (ё) хатарноки истеҳсолӣ таъсир мерасонанд ва дараҷаи таъсири онҳо метавонад ба пайдоиш ва авҷгирии шаклҳои вазнини бемориҳои касбӣ (бо аз даст додани қобилияти меҳнатӣ дар маҷмӯъ) дар давраи фаъолияти меҳнатӣ сабаб мегардад;

4) гурӯҳи 4 шароити хатарноки меҳнат - ин шароити меҳнате, ки ҳангоми он омилҳои зарарнок ва (ё) хатарноки истеҳсолӣ ба саломатии корманд таъсир мерасонанд ва дараҷаи таъсири онҳо дар тамоми давраи рӯзи (басти) корӣ ё қисми он метавонад ба ҳаёти корманд хатарнок бошанд ва оқибати таъсири омилҳои мазкур хавфу хатари баланди авҷгирии бемории шадиди касбиро дар давраи фаъолияти меҳнатӣ ба вучуд меоранд.

4. Дар ҳолати аз байн бурдани омилҳои зарарноки истеҳсолӣ ва бештар кардани шароити меҳнат дар ҷойи кор, комиссияи аттестатсионӣ оид ба шароити меҳнат ҷиҳати гузаронидани намудҳои дахлдори корҳои вазнин, корҳо дар шароити меҳнати зарарнок ва махсусан зарарнок ба категорияи кор бо шароити муносиби корӣ қарор қабул мекунад.

3. БАҲОДИҲИИ ҲОЛАТИ ШАРОИТИ МЕҲНАТ ДАР ҶОЙҲОИ КОРӢ

5. Шароити меҳнати ҳамаи ҷойҳои кории корхона ба таври ҳатмӣ аз аттестатсия гузаронида мешавад. Тибқи қоидаҳои гузаронидани аттестатсияи ҷойҳои корӣ аз рӯи шароити меҳнат гузаронидани баҳодихии шароити меҳнат бо усулҳои асбобӣ, ташхисгоҳӣ (лабораторӣ) ва эргономикии (ченкунии таъсири омилҳои зарарнок дар истеҳсолот, шиддатнокии корҳои иҷрошаванда, вазни борҳои бардошташаванда ва ғайра) таҳқиқотӣ пешбинӣ шудааст.

6. Баҳодихии ҳолати воқеии шароити меҳнат аз рӯи дараҷаи зарарнокӣ ва хавфнокӣ мутобиқи меъёрҳои гигиении баҳодихии шароити меҳнат аз рӯи нишондиҳандаҳои зарарнокӣ ва хавфнокии омилҳои муҳити истеҳсолӣ, вазнинӣ ва шиддатнокии равандҳои меҳнатӣ дар асоси муқоисакунии натиҷаҳои ченкунии ҳамаи омилҳои зараррасон ва хавфнокии муҳити истеҳсолӣ, вазнинӣ ва шиддатнокии равандҳои меҳнати бо меъёрҳои гигиении барои онҳо муқарраршуда амалӣ карда мешавад. Дар заминаи чунин муқоисакунӣ, гурӯҳи шароити меҳнат ҳам барои ҳар як омил ва ҳам барои комбинатсия ва якҷоякунии онҳо, инчунин барои ҳар ҷойи корӣ дар маҷмӯъ муайян карда мешавад.

7. Ҳангоми аттестатсияи ҷойҳои корӣ аз рӯи шароити меҳнат ҳамаи омилҳои истеҳсолии зараррасон ва хавфнок (омилҳои физикӣ, химиявӣ, биологӣ), вазнинӣ ва шиддатноки дар ҷойи корӣ мавҷуда баҳо дода мешавад.

4. ТАРТИБИ МУАЙЯН НАМУДАНИ МУЗДИ МЕҲНАТ ДАР ШАРОИТИ МАХСУС

8. Музди меҳнати баланд барои корҳои вазнин, корҳо дар шароити меҳнати зарарнок ва махсусан зарарнок баъд аз гузаронидани аттестатсияи ҷойҳои корӣ аз рӯи шароити меҳнат барои ҳар як ҷойи корӣ тибқи талаботи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 июли соли 2014, №429 "Дар бораи Қоидаҳои гузаронидани аттестатсияи ҷойҳои корӣ аз рӯи шароити меҳнат" ва пур кардани харитаи аттестатсияи ҷойи (ҷойҳои) корӣ муқаррар карда мешавад.

9. Ба ҳар як ҷойи корӣ (ё гурӯҳи ҷойҳои кори аз рӯи хусусияти корҳои иҷрошаванда шабех) харитаи аттестатсияи ҷойи (ҷойҳои) корӣ аз рӯи шароити меҳнат тартиб дода мешавад.

10. Харитаи аттестатсияи ҷойи (ҷойҳои) корӣ аз рӯи шароити меҳнат ҳуҷҷатест, ки дорои маълумот дар бораи шароити воқеии меҳнат дар ҷойи корӣ, имтиёзҳо, ҷубронҳо, иловапулиҳои барои кормандон татбиқшаванда ва мутобиқати онҳо бо қонунгузори амалкунанда, меъёрҳои ройгон додани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоя, инчунин тавсияҳо оид ба беҳгардонии шароити меҳнат дар ин ҷойи корӣ ё гурӯҳи ҷойҳои кори шабех ва дар ҳолати зарурӣ, пешниҳодот оид ба бекор кардани пардохти имтиёзу ҷубронпулиҳо ё ҷорӣ намудани имтиёзу ҷубронпулиҳои нав мебошад.

11. Пардохти иловапулӣ барои шароити меҳнат дар асоси ҳулосаи комиссияи аттестатсионӣ бо усули тафриқавӣ мувофиқан ба андозаҳои 4, 8, 12 фоиз (вазнин ва зарарнок) ва 16, 20, 24 фоиз (махсусан вазнин ва махсусан зарарнок) аз маоши вазифавии корманд вобаста ба вазъи шароити кор дар ҷойи мушаххаси корӣ тибқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 декабри соли 2002 № 521 "Дар бораи Номгуи истеҳсолот, сехҳо, корҳо, касбу вазифаҳо, ки шароити меҳнати зарарнок ва вазнини кор дар онҳо барои рӯзи кӯтоҳи кор ва рухсатии иловагии ҳарсола ҳуқуқ медиҳад" муқаррар карда мешавад.

12. Дараҷаи зарарнокии омилҳои муҳити истеҳсолӣ ва вазнинии корҳо бо ҳолҳо аз рӯи меъёрҳои дар таснифгари гигиени меҳнат, ки Вазорати тандурустии Иттифоқи Ҷумҳуриҳои Шӯравии Сотсиалистӣ аз 12 августи соли 1986, № 4137-86 тасдиқ кардааст, муқаррар карда мешавад.

13. Зиёд будани дараҷаи имконпазири зичӣ (ДИЗ) ва дараҷаи имконпазири сатҳӣ (ДИС) дар ҷойҳои корӣ вайрон шудани меъёру қоидаҳои ҳифзи меҳнат ба ҳисоб меравад, ки ин имконияти аз ҷониби назоратчиёни техникаи меҳнати иттифоқи касаба истифода шудани ҳуқуқҳои ба онҳо додасударо истисно намекунад.

14. Миқдори ҳолҳо аз рӯи ҳар як омил дар харитаи шароити меҳнат гузошта мешавад. Дар ин сурат барои баҳодиҳии таъсири ин омил ба ҳолати шароити меҳнат давомнокии таъсири он дар давоми басти корӣ ба ҳисоб

гирифта мешавад. Холҳое, ки аз рӯи дараҷаи зарарнокии омилҳо ва вазнинии коргузошта шудаанд, аз рӯи формулаи зерин ислоҳ карда мешаванд:

$$X \text{ воқеи} = X \text{ дар.} * T,$$

ки дар ин ҷо X дар. - дараҷаи зарарнокии омил ё вазнинии кормебошад, ки аз рӯи нишондиҳандаҳои Таснифгари гигиении меҳнат муқаррар шуда, шароити меҳнат ишора гардидааст;

T - таносуби вақти таъсири омил мазкур нисбат ба давомнокии басти корӣ мебошад. Агар вақти таъсири омил мазкур зиёда аз 90 фоизи басти кориро ташкил диҳад, он гоҳ $T = 1$ мешавад.

9. Андозаи иловапулӣ (музди меҳнати баланд) вобаста ба ҳолати воқеии шароити меҳнат аз рӯи ҷадвали зерин муқаррар карда мешавад:

* Ҷадвал

Дар корҳои	X , холҳои воқеи	Андозаи иловапулӣ бо фоиз аз меъёри тарифӣ (маош)
дорои шароити	то 2	4
вазину зарарнокии	2,1-4,0	8
меҳнат	4,1 - 6,0	12
махсусан вазнини	6,1 - 8,0	16
ва	8,1 -10,0	20
махсусан зарарноки	зиёда аз 10,0	24
меҳнат		